

HECE TAŞLARI

47

Aylık Şiir Dergisi

Şenol Korkut
Prof. Dr. Metin Özarslan
Mehmet Özdemir
Nadir Ayazoğlu
Abdullah Gülcemal
Ferit Battal
Özgür Çoban
Cevat Akkanat
Erdal Noyan
Osman Fermanoğlu
Besti Berdeli
Mehmet Gözükara
İbrahim Baz
Ömer Ekinci Micingirt
Muhammet Muşsooğlu
Osman Aktaş
Yaşar Özden
Sabahattin Karadaş
Ahmet Doğan İlbey
Elvin Elizade
Durani Kocaga
İlhan Yardımcı (Kemâli)
Yetik Ozan

ZAMAN AKAR BİZ İÇİNDEN GEÇERİZ

Dünya hergün biraz daha küçülür, insandan insana yollar kapanır, gündüzün işleri geceye taşar, geceleri ekranların başında, ya bir kanepede ya bir koltukta, kirpiklerimize uyku asılır, horul horul uyumaya başlarız, önce ezan sesi semada gezer, sonra saat çalar çalar yorulmaz, kalbimizde çiçek açmaz besmele, kalkar yüzümüzü suya tutarız, aklımıza gelmez aynaya bakmak, yolda saç tarar işe gideriz.

Bir kuru merhaba bayat günaydın, üç beş içi dışı yalama sözle, hâl hatır sorarak işe başlarız, vatandaş fiş alır biz çay içeriz, numaralar varsın dunsun ekranda, nasıl olsa herkesin var sırası, beklemekten ayrı ücret alınmaz, panik no problem işler yetişir, akşamki dizinin ya da maçların, kritiklerini yapalım hele, bu arada bir iki iş yaparız, sonra bir sigara molası verip, tekrar koyuluruz işin başına.

Evkaftaki memuriyet bu işte, rahatsızlık duyan yok bu gidişte, kime sorsan işi boyunu aşar, kendisi çalışır başkası yatar, emeğinin karşılığı verilmez, biraz daha rahat bir koltuk için, gözünü kırpmadan en yakınını, harcama planı yapar durmadan, saat dörtten sonra dört dönme başlar, bu gün git yarın gel saati işler, her soru sorana gıcırdar dişler, ah usta bu işler ne güzel işler, şimdi bu mesleği kaç kişi düşler.

Memurluk da âmirlik de bir mesel, zaman akar biz içinden geçeriz, hayatı demleyip içmeyen insan, ister çin de olsun ister maçın de, kekre bir burukluk yaşar içinde, bu gün varız yarın muhâl herkese, eni boyu bilinmeyen bir ömrü, sağa sola süндürürüz durmadan, başkasını kandırmakta mâhirlik, kendimize geldiğinde sökmüyor, gözümüzün biri dünya der durur, birisi toprakla dostluk peşinde.

Tayyib Atmaca

HECE TAŞLARI Aylık Şiir Dergisi

Yayın Yönetmeni Tayyib Atmaca

Kapak Fotoğrafi Yasin Mortaş

Tasarım Adem Konan

Yazışma Haydar Bey Mh. 32077 Sk. Armada 2 D 6 Onikişubat K.Maraş

0535 391 92 50 hecetaslaridergisi@gmail.com

47 Sayı 15 Ocak 2019 ISSN 2149-4509. (e-dergi)

EN GÜZEL YOL

Şenol Korkut

Birden kale konuştu sis dağıldı dilimden
Nimetimle barıştım dert küpümde garip ay
Hep okuma danıştım divanları beklerken
Benim gönlüm okunmuş taşlardan kervansaray

Alp meclisi kurulur şimdi döndüm gazâdan
Bir sokağın isminde kılıç suyu nizâmın
Saçılıyor mülküne ince sızı çadırdan
Geçti tarih şeridi bin yaşında yaramın

En güzel yol kıyamda her dem büyüyen zafer
Perçeminde kötülük kampüslerde bâciyân
Kovulduk bu dünyadan kalbi kırılmış sefer
Ceylanları unuttuk bilmeden hep bakışan

Obalara konardık üzengiler öpülür
Canlı çevrilen lanet sarayından küffârın
Modern dünya dürülür sarf-ı nazar süzülür
Çiçeklenmiş beyleri bahtı açık fermanın

Çift kartalın hamlesi dağdan dağa kapılar
Çocuklarda titriyor kümbetin yamaçları
Ruhlarında şövalye dörtnele kaçıyorlar
Atlarıma vurulmuş Selçuklu yağmurları

ŞİİR VE GELENEK ÜZERİNE KONUŞMALAR/yirmi

Prof. Dr. Metin Özarslan

Konuşturan: **Tayyib Atmaca**

Âşık edebiyatının hâlen canlı olarak yaşatıldığı bir şehirde doğdunuz. Toraşanlık zamanlarınıza gidelim ve sözün kapısını şöyle açalım: İlk duyduğunuz türkü, tanıdığınız âşık yüreğinizi nasıl çırpındırdı? O çağlarınıza doğru bir yolculuğa çıkalım ve sözü size bırakalım.

Çocukluk, yeniyetmelik veya ilk gençlik yıllarımı Erzurum'da geçirdim. Erzurum genelde halk kültürü özelde âşık tarzı edebiyatın canlı laboratuvarlarından biri durumundadır. Bu durum bundan 40-45 yıl çocukluk veya sizin tabirinizle toraşanlık zamanlarımda daha da yoğun bir hâlde idi. Elim rahmetli babamın avcunda âşık kahvehânesine gittiğimde sanırım altı, yedi yaşındaydım. Meşhur hikâyeci meddah Behçet [Mahir] Emi merhumu dinlemiştim babamla birlikte... Hatırladığım kadarıyla Gez Çarşısı denen yerde rahmetli Âşık Yaşar Reyhanî ve arkadaşlarının işlettiği bir kahvehâne idi. Muhtemelen Koroğlu -başka bir halk hikâyesi de olabilir- anlatıyordu. Kalın camlı gözlüklerinin arkasından dikkatli gözlerle dinleyicileri kontrol ediyor, arada bir duraksıyor, yeniden büyük bir iştah ve keyifle anlatmaya devam ediyordu. Sonra sözü saz çalan başka kimselere devrediyordu, onlar da çalıp karşılıklı söylüyorlardı. Benim sazla-sözle doğrudan irtibatım ve ilgim böyle başladı, ancak evde de anamın zaman zaman dinleyip ağladığı radyoda duyup işittiğim kimi türküler de yok değildi. Bunlar arasında "Sarı Sabahlık da Yakışmaz mı Güzele", "Gönül Gel Seninle Muhabbet Edelim" veya "Bir Seher Vaktinde İndim Bağlara" gibi türküler arada anama söylemişliğim de vakidir. Sonraki yıllarda da bu türkülere olan ilgim artarak devam edip gitti o yıllardan olmak üzere "Geçti Dost Kervanı" ve "Bugün Ben Bir Güzel Gördüm" adlı türküler de hatırladığımı ifade edeyim.

İnsan nereye giderse gitsin çocukluk hatıralarını da yanında götürür. Biraz daha Erzurum'da dolaşalım, "Hüma Kuşu Yükseklerde Seslenir" türküsünü dinlediğinizde ne hissediyorsunuz? Ya da soruyu şöyle değiştireyim, rahmetli Âşık Reyhanî'nin Erzurum'dan ayrılışını anlatan "Gidirem" türküsünü dinlediğimde bütün karabulutlar gözlerime toplanır. Bir Kahramanmaraşlıyı dağıtan bu türkü, bir Erzurumlunun yarasına nasıl tuz olur?

Doğrusu çocukluğumda ne hikmetse bu türküye dair bir duygu yok. Yahut şimdi hatırlayamıyorum. Herhâlde "Hüma Kuşu" ile ünsiyetim daha sonraki yaşlarda oluştu. Elbette Erzurum'dan neşet eden bütün türküler ve bahsettiğiniz türkü de dâhil birçok türkü bizim için dua-marş karışımı verimlerden ve yaşantımızın her anında kendimizi bulduğumuz ifade ettiğimiz estetik değerlerin bir parçası idi. Bu türküler arasında "Çelik Pazarında Ufacık Taşlar", "Erzurum Çarşı Pazar", "Göç Göç Oldu", "Aşkın Ezeli Âşıka İlham-ı Hüdadır", "Dün Gece Yâr Hânesinde" ve daha onlarca türküyü sayabilirim. Rahmeti Âşık Yaşar Reyhanî bizim mahalleden komşumuz, oğulları rahmetli Yüksel ile Ozan arkadaşımız idi. Reyhanî usta ile Erzurum'da ve Erzurum dışında defalara aynı havayı solumuş ve onu yakından tanımış biri olarak, değerinin Erzurum'da da ülke genelinde de tam manasıyla bilinmediğini ifade etmek isterim. "Gidirem" türküsü bu değer bilmezliğe ince bir göndermeydi ve usta bu türküyü yaktığında ben Ankaralı idim. Bu türkü yoluyla Reyhanî'ye haksız bühtanlarda da bulunulmadı değil. Erzurum doğuran ama doyuramayan bir şehirdir öteden beri. Dolayısıyla evlatlarının birçoğu Erzurum dışında bir hayatı tercih etmek zorunda kalmışlardır. Bunlardan biri de benim ve elbette bu türkünün benim hayatımda da mühim bir yeri vardır. Çünkü ben de kendimden birçok şeyi o türküde her dinlediğimde bulurum. Tarihi göçle yoğrulmuş bir milletin ferdi olarak ve gurbeti içimizde duyarak hangimiz bu türküde kendimize ait çizgiler renkler desenler bulmayız ki... Bu türkü sila-i rahim hasreti ile yaşayan herkes için bir yara tımarı, bir şifa kaynağı, bir merhem mesabesindedir.

Birbirine komşu olan Erzurum ve Kars'ın Âşık edebiyatında önemli bir yeri var ve siz de bu alanda Erzurum Âşıklık Geleneği (doktora çalışmanızla) kitabınızla yüzyıllar sonrasına armağan olarak bıraktığınız. Bugünkü gözlemlerinize dayanarak âşıklık geleneğinin günümüzdeki temsilcileri ustalarından aldıklarını çiraklarına aktarabiliyorlar mı?

Erzurum ve Kars'ta âşıklık geleneği her şeye rağmen hâlâ canlı bir biçimde devam etmekte... Rağmen diyorum çünkü geleneğim değişen zaman ve zeminde duçar olduğu rağmenler söz konusu... Bu fihitafsılün meseledir ve burada bu konuya girmek doğru değil. Ancak şu kadarını söylemek mümkündür. Âşıklık geleneği gittikçe zayıflıyor ve daralıyor. Mevcut gelenek temsilcileri arasında umut vadeden kimseler yok değil, fakat onlar da dar bölge ve içinde mahallî ölçekte kalmaya devam edip millî seviyeye bir türlü çıkamıyorlar. Bu, gelenek temsilcilerinin çok da farkında olduğu bir durum değil gibi geliyor bana. Öte yandan gelenek temsilcileri ustalarından aldığı mirası çıraklarına devretmede de kimi sıkıntılar yaşıyor olmalılar. Çünkü kendilerini usta kabul eden gönüllü yahut talip az... Bununla beraber yeni âşıkların kemiyet bakımında çokluğu göze çarpıyorsa da çoğunun herhangi bir ustaya bağlılığı söz konusu değil. Başka bir ifadeyle usta çırak ilişkisi de zayıflıyor. Günümüzdeki âşıklara keyfiyet bakımında bakıldığında da -ki öyle bakılmalı- durumun iç açıcı olmadığı da görülecektir. Bir de şu hususun altını çizeyim ve bu konuyu zülfü yâre dokunmadan bağlamış olayım. Gelenek temsilcileri zamana uyma konusunda pek mâhir ancak bu zamana uymayı eserlerine yansıtmada tam tersi bir durum sergiliyorlar. Sesleri, anlayışları en az 70 80 yıl geriden geliyor. Sosyal ortamda şiirler yayınlıyorlar ancak berbat bir imlaları var. Mahallî söyleyişten kurtulamıyorlar. Standart Türkçe'yi bu şiirlerde görmek neredeyse mümkün değil.

Âşıklardan, âşık edebiyatından yola çıkmışken, âşık, şair, akademisyen, rahmetli Yetik Ozan'ı konuşalım biraz. Yetik Ozan'ın bütün şiirlerini bir araya getirdiniz. Yetik Ozan hece şiiri yazarlar için önemli bir durak. Kısa sayılabilecek bir ömür yaşadı ama geçmişle gelecek arasına bir köprü inşa etmeyi bildi. Hem okura hem de bizlerden sonraki nesillere Yetik Ozan'ı anlatalım deyip sözü size bıraksam?

Yetik Ozan, şairliği ve akademisyenliğinin yanında güçlü bir gelenek temsilcisi âşık kimliğine de sahiptir. Firkatî mahlasıyla son derece güzel şiirler söylemiş Erzurum Kars havalisi âşıkları ile karşılaşmalar, deyişmeler yapmıştır. Yetik Ozan'ın şiirlerinin kendinse has bir özelliği olup onun şiiri taklit edilebilirlikten uzak ve nevi şahsına münhasır bir yapıya sahiptir. Onun hangi şiirinin hangi mısraı, olursa olsun hususi bir damga taşır. Hiç kimse tarafından taklit edilemez. Şiirinde kullandığı kendine has fiilleri, kendine has isimleri vardır. Bu isim ve fiiller ilk bakışta hemen herkesin bilindiğini düşündüğü ve fakat belki de hiç kullanmamış olduğu kelimelerdir. Onun şiirleri okunduğunda kendisini duymasanız, tanımasanız bile “bu Yetik Ozan'ın şiiridir” dersiniz, eğer biraz şiirlere âşinâ iseniz... Onun şiiri Türk şiirinin gelenekten kopmadan modern hâle nasıl getirilebileceğinin somut örnekleridir. Bu bakımdan onu şiirde ayrı bir ses, ayrı bir çığır olarak değerlendirmek mümkündür. Sizin de ifade ettiğiniz gibi Yetik Ozan “geçmişle gelecek arasına bir köprü inşa etmeyi bildi”. Evet, ancak biz onu yeterince bilebildik mi? Asıl mesele budur. Bunun dışında söylenecekler laf ü güzaftır. Yetik Ozan'ı tanımak isteyenler onun şiirlerine baksınlar yeter. Yetik Ozan'ın şiirleri *Atmaca Uçurumu* [Töre Devlet Yayınları 1973], *Atmaca Uçurumu-Ülkü Bağı* [Alternatif Yayınları 2002], *Bütün Şiirleri: Atmaca Uçurumu-Ülkü Bağı-Yücelmek* [Ötügen Neşriyat 2009, 2018] başlığı altında yayımlandı. İsteyen kolayca ulaşabilir. Onun şiirleri kendisi hakkında, sanatı hakkında, şiir dili hakkında ve şiirlerin taşıdığı dünya hakkında öğrenilebilecek, düşünülebilecek, anlaşılabilir ne varsa hepsini ihtiva etmektedir. Bu yüzden ısrarla onun şiirlerinin okunmasını tavsiye ediyorum.

Edebiyat dergilerde fazla görünmeseniz de şiirle içli dışlı olduğunuzu biliyorum. Hatta şiirlerinizin Yetik Ozan şiiri ile akraba bir damardan beslendiğine inanıyorum. Şiir yolculuğunuz ne zaman başladı, şiirlerinizin kitaplaşmasını ne zamana kadar bekleyeceğiz?

Kendimi bildim bileli şiirle bir biçimde iç içeyim. Bu iç içelik daha çok okuyuculuk şeklinde oluştu. Zamanla ilk gençlik dönemlerinden itibaren içimi döktüğüm manzum verimlere başladım. Üniversite yıllarındayken yaptığım bu işler arkadaşlarım tarafından beğenilir hatta alınırdı. Çoğunun unuttuğum bu verimlerin bazılarını yıllar sonra bana geri döndüğünü ve beni şaşırttığını söylemliyim. Bu dönemde yahut sonraki dönemde herhangi bir biçimde yazdığım bir şeyi yayınlamadım. Biraz kendi kendime yönelik yaptığım iç dökme veya iç hesaplaşma metinleri olarak yıllar içinde birikti... Yazdıklarımı ifşa etmeme meselesi biraz da okuduğum şöhretli veya az şöhretli ama büyük şairlerden teeddüp etmem dolayısıyladır. Hâlâ da o edep dairesindeyim. Ancak arada sırada hayatımda mühim yeri olan dostların yönlendirmesi ve cesaretlendirmesiyle bir iki yekinme/yeltenmeyle birkaç dergide bir kaç verimim

yayınlandı. Bundan sonraki süreçte yıllar içinde biriktirdiklerimi gönül bağı kurduğum ehil insanlara gösterip fikirlerini aldım ve içlerinden birinin ısrarı ile de bir kitap oluştu. Tam basılacakken dövizin beklenmedik biçimde yükselmesi ve yayın hayatını kâğıt fiyatlarıyla olumsuz etkilemesi sonucu basılamadı. Dosya hâlihazırda elimde... Belki uygun zemin oluştuğunda *Eskîzler* başlığı altında yayınlanacak. Bu ne zaman olur bilemiyorum. Yazdıklarım okuduğum, duyduğum, beslendiğim ne varsa hepsinin belli ölçüde izlerinin olduğunu biliyorum. Bunu önemseydiğimi de söyleyeyim. Sorunuzdaki ifade şekliyle yazdıklarımın herhangi bir damardan beslenmiş olmasından da bu manada iftihar ederim. Çünkü bu damar bir biçimde kendi inşa sürecimi destekleyen bir zemindir. Ben bu konularda tevazuyla önceki izleri takip etmek gerektiğine inananlardanım. Bu tevazu beni yazmaktan daha çok okumaya, takip etmeye yöneltiyor ve bundan da pek hoşnut hâldeyim.

Sırtını geleneğe yaslayıp günümüz şiirini yazan şairlerin sayısı gittikçe azalıyor mu ben mi öyle görüyorum? Bir “modern şiir” furyası almış başını gidiyor. Serbest şiir yazarların kahir ekseriyeti hece şiirini, hece şiiri yazarların da serbest şiirden habersiz olduklarını gözlemliyorum. Bu bir kavga mı, kargaşa mı yoksa “moda” mı? Bir akademisyen olarak oradan baktığınızda şiirimizin hâl-i pür melalini nasıl görüyorsunuz?

Kimler sırtını kimlere veya nerelere dayıyor bunu net olarak söyleyememekle birlikte başlangıcından bugüne şiir sanatının bir gelenek, bir izlek sanatı olduğu bilinen bir durumdur. Hatta bu geleneği kıranların bile zamanla kendilerinin gelenek hâline gelmiş oldukları da bir vakıadır. Son yüz elli yıl içinde batı kaynaklı olarak edebiyatımızda oluşan modern şiir de kendi geleneğini oluşturmuş durumdadır. Ancak modern şiir taraftarları bunun pek farkında değiller gibi geliyor bana. Zira gelenek, zaman içinde sadece şiirde değil hayatın birçok alanında olumsuz bir mana yüklenilmek istenen eskitilmiş, eprilmiş bir kavram olarak görülüyor. Hece şiiri yahut serbest şiir yazarların da zamanla kendi klişeleri oluşmuştur. Vezin şairin tercihidir. Bu konuda kimseye kimsenin lafı olmamalı. Peki oluyor mu? Elbette oluyor. Ancak bunların doğru olmaktan öte indî anlayışlar içeren sözlerin dışında bir şey ifade etmedikleri de bir gerçek. Çünkü şiiri vezin oluşturmuyor. Vezin şiirin dış yapısıyla alakalı bir unsur... Vezin şiirin işaretle tecessüm etmiş hâlidir. Aslanan anlamdır. Eğer anlam varsa vezne pek bakılmaz. Öte yandan bu tercihlerle farklılaşan hatta kutuplaşan çevrelerin oluştuğu da bir başka gerçek. Sanki kargaşaya bu çevreler yol açıyor gibi. Bu kargaşa yazandan okuyucuya doğru bazen de tam tersi bir seyir takip ediyor. Hatta bu kargaşaya şiiri okur gibi yapanların ama hiç şiir okumayıp şair takipçiliği ve savunuculuğu yapanların daha çok sebep olduğunu düşünüyorum. Bunda eğitimimizin de belli oranda dahli söz konusu. Kültür ve sanat iktidarının da öteden beri tarafı bellidir ve bu kargaşayı kendince yönetmeye devam ettiği de ortadadır. Esasen edebî esere evvela şekille bakılmamalı. İnsana, hayata dokunup dokunmadığına yahut eşyayı, çevreyi, tabiatı yansıtip yansıtmadığına bakılmalı. Vezin, biçim veya şeklin daha sonra bakılacak unsurlar olduğu kanaatindeyim. Türkiye’de ister modern ister geleneksel olsun şiirin belli ölçüde var olduğunu kendi zemininde varlığını sürdürdüğünü düşünüyorum. Umutsuz değilim. İyi şairler de iyi şiir de var. Bahsettiğiniz habersizlik şiirin dışında ve daha çok güncel-politikle alakalı bir mevzilenme modasıdır. Asıl bu modanın hâl-i pürmelali zihinleri meşgul ediyor ve bu meşguliyet şiirin önüne geçiyor. Diğer taraftan şiir sanatı kendi tabi mecrasında akışını sürdürüyor. Her şeye rağmen hâlâ okunmamış, anlaşılmamış şiirlerin şairleri sözlerini söylemeye devam ediyor.

Edebiyat dergilerinin fazla olduğu ama dergilerde kaliteli şiirlerin yayınlanmadığı, hatta şiir kitaplarının ya çok az basıldığı ya da basılmaya yanaşılmadığı yeni bir durum mu? Bu yakınmayı hem bir dergi yönetmeni olarak hem de bir okur olarak abartıyor muyum? Siz akademik pencereden bakınca nasıl görüyorsunuz bu durumu?

En son söyleyeceğimi en başından söyleyeyim. Dergicilik -ister sanat dergisi ister ilmî dergi olsun- zor zanaattır. Allah bu işlerle uğraşanlara sabır ve tahammül versin. Bu iş bir gönül işidir. Dergicilik hayli meşakkatli ve yüklü bir maddî külfeti haiz bir uğraştır. Edebiyat dergilerinin çokluğu veya azlığı bir inceleme konusu bu dergilerde kaliteli şiirlerin yer almadığı veya yayınlanmadığı meselesi de ayrı bir inceleme konusudur. Kim hangi incelemeye yahut araştırmaya dayalı olarak bu iddiayı ortaya atıyor bilemiyorum. Ancak bildiğim bir husus var ki şiir pek yayınlanmıyor. Yayınevleri şiir serisi yapmaktan özellikle kaçınıyor. Hatta yayınevlerinin bizzat şahidi olduğum yaklaşımları var ve bu, basılması için teklif edilen her kitap için aynı: “Satar mı?!!!” Yayıncılık ticari bir uğraş... Yayıncıların bir dereceye kadar satış kaygısının olmasını normal bir tavır olarak haklı buluyorum. Ancak bu satış meselesi şöhretli bir

şairin kitapları için çok da geçerli bir durum değil gibi geliyor bana. Bu durumdan daha çok şiire belli ölçüde emek vermiş ancak edebiyat çevrelerinde yeteri kadar şöhret bulamamış veya bulmasına imkân verilmemiş -bununla beraber oldukça iyi şiirler yazan- şairler için söz konusu oluyor. Tabi bu işin bir de okuyucu tarafı var. Okuyucu şiirle ne kadar ilgili ne kadar meraklı bunu da ayrıca sorgulamak gerekiyor. Bir başka husus da şiirin internet ortamında yer verilen sanatsal verimlerinin başında gelmesidir. İnternette sayısız denecek şiir sayfalarının olduğunu hepimiz biliyoruz. Bu türden bir yaygınlık şiirin çok okunur olduğu anlamını taşımamakla beraber şiir kitaplarının yeterince satılamaması durumunu ortaya çıkarıyor. Bu durum söz konusu şiir kitaplarının arzulanan miktarda basılamamasını da beraberinde getiriyor. Bu hususta net bir örnek üzerinden gidebilirim. Editörlüğünü üstlendiğim Yetik Ozan'ın şiirleri iki yayınevi tarafından 2002, 2009 ve 2018 yıllarında olmak üzere üç kez basıldı. Bu baskıların her biri bin adettir. Yani toplamda iki bin adet kitap ve on altı yıl. İki bin dedim çünkü üçüncü baskı daha bu yıl yapıldığı için ne kadar satıldı bilemiyorum. Yayınevi yönetmeninin tahminine göre bir yedi yılı var. Bu küçük ölçüm bile şiir kitaplarının satışı hakkında ortalama bir bilgi edinmek için kâfidir.

Bir yazınızda “Karakoç’un asıl başarısı şiirindeki mana derinliği ile keskin ve çarpıcı üslubundadır. Dolayısıyla sadece heceyle yazmış olmasından hareketle onu “halk şairi” sıfatıyla vasıflandırmak doğru değildir. Bu tanımlama hem şairi tam olarak yansıtmaktan uzaktır hem de “halk şairi” terimi ile ilgili yanlış kanaatten kaynaklanmaktadır. Vezin -ister hece ister aruz ister serbest olsun- şair için bir tercih meselesidir. Eğer mutlaka bir niteleme gerekiyorsa ardından yazılan yazıların birinde ifade edildiği gibi bu büyük şaire “halkın şairi” demek daha doğru bir niteleme olacaktır.” diyorsunuz. Bunu biraz açmanızı rica edeceğim. Serbest şiir yazanlara neden “serbest şair” denmiyor da hece şiiri yazan şairlere “halk şairi” deniliyor? Bu bir kavram kargaşası mı yoksa hece ölçüsüyle yazanlara (ben dâhil) nasıl bir isim koyacaksınız?

Bizde Ziya Gökalp, Rıza Tevfik ve Mehmet Fuat Köprülü ile resmen başlayan folklor çalışmaları içinde en fazla kalem oynatılan alan âşık tarzı şiir bu cümleden halk şiiri konusudur. Ancak bilindiği gibi bu konuya daha önce Ziya Paşa'nın “Şiir ve İnşa” makalesinde temas edilmiştir. Âşık tarzı şiir geleneği alanındaki çalışmalarda özellikle Fuat Köprülü başlangıçta âşık/saz şairi ve âşık tarzı şiir/saz şiiri, kavramlarını kullanır. Zaman içinde birçok araştırmacı bu kavramlar başka adlar vererek mesela halk şiiri sözlü şiir, sözel şiir; halk şairi, kalem şairi, meydan şairi, çöğür şairi, halk ozanı ve başka adlar kullanarak aynı kavramları kast ederek farklı isimlerle ifade ederler. Esasında geleneğin taşıdığı isim “âşık”, geleneğin oluşturduğu şiir de “âşık şiiri”dir. Bu şiir büyük ölçüde millî vezin olan heceyle az bir miktar da aruzla oluşmuştur. Burada bir gerçeğin altını çizmekte fayda var: Esasen Batı’da “halk edebiyatı” kavramı, “folk literature (İng.) veya littérature populaire” (Fr.) bu cümleden “halk şiiri” folk poetry” ve “halk şairi” “folk poet” kavramları tercüme yoluyla dilimize girmiştir. Bu kavramlar dilimize çevrilerek bizim geleneksel yahut millî şiirimize karşılık olarak kullanılmış, ancak öteden beri tartışılmakta olan bir mesele olmaya devam etmiştir ve etmektedir. Çünkü tam olarak bir mana zeminine oturmamış hep havada kalmıştır. Bu oturmayışın temel sebebi bizde halk sınıfının olmamasına bağlıdır. Batıda soylular ve halk var iken biz de herkes halktır. Geçen asrın başlarından itibaren millî olan her kavram halk sıfatı ile tesmiye olunduğu malumunuzdur. İlk partinin adında bile “halk” var değil mi. Buradaki halk millet manasındadır. Bu itibarla “halk şiiri” millî şiiri karşılarken “halk şairi” millî şairi karşılamaz çünkü “âşık” karşılığı teklif edilmiştir. Yukarıda saymış olduğum diğer adlandırmalar da âşık kavramına karşılık olarak otaya atılmıştır. Bu konuda merhum Şükrü Elçin hocamın “Halk Şairi Deyimi Üzerine” ve Saim Sakaoğlu hocamın “Ozan, Âşık, Saz Şairi ve Halk Şairi Kavramları Üzerine” yazılarında bu hususlar enine boyuna da tartışılmıştır. Özellikle Şükrü Elçin hocamın hece ile yazan her şairin halk şairi olmayacağına dair net bir görüşü vardır. Merhum hocam bu görüşün doğruluğunu destekleyen deliller de ortaya koymuştur. Bendeniz de merhum hocam gibi düşünüyorum. Dolayısıyla benim burada da haddimi aşmadan ifade etmek istediğim husus -bahsettiğiniz yazıda da vurgulamaya çalışmıştım- hece ile şiir yazan şairlerin halk şairi sıfatıyla zikredilmesinin eski bir anlayış olduğu ve bunun doğru bir adlandırma olmadığıdır. Eğer böyle bakılırsa bu manada “Beş Hececiler” başta olmak üzere hece ile yazan bütün şairler, “halk şairi” olarak adlandırılabilir. Ancak yine de doğru bir adlandırma yapılmış olamaz. Veleve ki durum böyle olsun, bu durumda da -sizin de buyurduğunuz gibi farklı manalar taşıyan adlandırmalarla- yani biri “âşık”, bir “halk şairi” olarak mesela Karacaoğlan veya Âşık Ömer, Erzurumlu Emrah veya Âşık Veysel ile modern şairlerden Orhan Seyfi Orhon, Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu, Abdurrahim Karakoç veya Ali Akbaş aynı kategoride değerlendirilemez.

Günümüz edebiyat dergilerinde yayınlanan şiirlerin şairlerinin adını çıkarıp şiirleri alt alta getirdiğimizde şiirler birbirlerinin devamı gibi. Beğeni kalitemiz mi yükseldi yoksa “modern şiir” kavramı adı altında manasının ancak şairin karnında olduğu söylenen “bol imge soslu” şiir çıkıyor ortaya. Mesela size irticalen iki dize söyleyelim: ‘Saçlarında bir tutam ayrılık esiyor / Öpüyor dudaklarımı bir hengâme’ desem başkalarına göre şiir oluyor. Şiir insana dokunduğu kadar mı şiir, yoksa şiir başka bir şey mi?

Sorunuzun girişinden başlayayım... Burada temas ettiğiniz husus sadece modern şiir için geçerli değil klasik şiir ve sözlü şiir mahsulleri için de geçerli... Biraz açalım. Mesela orta derece birkaç divan şairinin yahut orta derece birkaç âşığın şiirlerinden mahlasların çıkarılıp, bu şiirler yan yana getirildiğinde hangi şiirin hangi divan şairine yahut hangi şiirin hangi âşığa ait olduğunu belirlemek kolay değildir. Bunun temel sebebi gerek klasik şiirin gerekse sözlü şiirin zaman içinde oluşan geleneğinden kaynaklanmaktadır. Bu durum, -ne kadar kabul görür emin değilim- modern şiir için de geçerlidir. Çünkü zaman içinde modern şiirde de kendi hususi şartları içinde bir gelenek, modern edebiyat çevrelerinin tabiriyle kanon oluşmuştur. Beğeni kalitesine gelince bunu ölçecek belli bir mikyas olup olmadığını sorgulamak lazım. Netice itibariyle genel okur kitlesi ile şiire ciddi emek veren kitlenin şiire bakışında belli oranda farklılıkların olması düşünülebilir. Ancak eskilerin tabiriyle bir “zevk-i selim” her durumda öne çıkan bir belirleyicidir. İhtiyatla söylemek gerekirse bu zevk-i selimin eprimesi gibi bir durumla karşı karşıya olduğumuzu, bunun da dinleme ve anlama kültürünün zayıflamasından kaynaklandığını düşünüyorum. Bir edebî eserin, bu cümleden şiirin oluşumunda birbirlerine sıkı sıkıya bağlı unsurlardan oluşan bir ibda zemini söz konusudur. Bu zemin şair ile okuyucu arasında yer alır. Gerek şair gerekse okuyucu bu zemini oluşturan estetik unsurları göz ardı edemez. Burada şairi yönlendiren bir okuyucu hedef kitle seviyesinden bahsedilebilir. Zaman zaman bu okuyucu hedef kitlenin beğeni ve zevki şairi de zorlar ve onun belli bir kalitenin altına düşmesine izin vermez. Hedef kitlenin “zevk-i selim”inde meydana gelebilecek herhangi bir zafiyet, şairi de etkilemekte ve son dönemlerde ortaya çıkan “görsel şiir”, “işitsel şiir”, “uydurma şiir” “deneysel şiir” gibi nev-zuhur kavramların şiirin semalarında uçuşmasına yol açmaktadır. Bu kavramlardan kimin ne anladığının yeterince tebellür edip etmediğinden bundan pek emin değilim. Ancak eserine böylesi sıfatlar takarak mahsul veren bir şairin kendi içinde takınabileceği keyfî bir tavır normal karşılanmakta hatta kanıksanmakta dahası doğru olarak kabul edilmektedir. Bu hususta söylediklerim herhangi bir şairi veya onun şiirini izhara yönelik değildir. Sanat verimi ortaya koyan herkese saygı duyulması gerektiğine bir edebiyat ve kültür talebesi olarak inanıyorum. Ancak bu eserlerin içinden seçme ve kendini tezyin etme de kişiye has bir haktır. Her sanatsal üretim zaman içinde kendine has bir yol bir tarz oluşturur. Buna ister gelenek densin, ister kanon densin aynı kapıya çıkar. Hatta gelenek veya kanon muarızları arasında da zaman içinde bir gelenek veya kanon oluşması da kaçınılmazdır.

Ezcümle, şiirin ne olup olmadığı, hatta şiirin olduğu veya olmadığına dair hükmü hep zaman vermiştir ve vermeye devam edecektir.

KUŞ TÜRKÜSÜ

Mehmet Özdemir

Kuş türküsü serenat
İçine vurdu kanat
Bir uçumluk gecede
Son uykudan uyandı
Kırk kapılı hanede
Kırkıncı oda yandı

Ne de alımlı dünya
Kime çalımlı dünya
Kalmayı hep yaşamak
Gitmeyi ölüm sandı
Aşk dürtüsü pervane
İçinde oda yandı

Kurt uludu soğuğa
Atlar soluk soluğa
Düş taşıdı uykuya
Aynı renge boyandı
Delişmen taydı yürek
Bu yüke o dayandı

Dağlara ateş düştü
Akşam gölle öpüştü
Kırmızıyı giyinip
Gül ırmağa uzandı
Güze saklandı gönül
Sam vurdu o da yandı

MENİM GÖZLERİMDE GÖVERCİN AHI

Nadir Ayazoğlu

Benim gözlerimde güvercin ahı
Benim hislerimde durna sesi var.
Başımın üstünde iyi tanrılar
Yolumun üstünde şer nefesi var.

Başımdan basan var, dilimden sıkın
Tanrı bendesine ganimki olmur.
Yelin kanadında elimden çıkan
Ellerim yetende benimki olmur.

Kara kasırgadı her düşen akşam
Bazen yollarıma kan kusar seher.
Derdini çiftleyen çiftçi kardeşem
Arkamca çekerim ömrü bir teher.

Bir teher yaşamak ölümden beter
Hala çoklarını güman sürüyür
Görmüşdük toprakta gül, çiçek biter
Şimdi toprak üstde insan çürüyür.

Baktığım ümitler gözümde zelim
Gittiğim yolların sonu uğursuz
Benim ki yüreğim kendinde değil
Ah öksüz arzular, nerden doğursuz?!

Kara bulut oldum, taş dammadım
Siz bulut ömrüme bir taş atdınız.
Ben öten ömrümü yaşadammadım
Belki kalanını siz yaşattınız.

AĞUSTOSTA YÜREĞİME KAR DÜŞER

Abdullah Gülcemal

Bu günüme, yarınıma, dünüme,
Baktığımda aklıma hep “bir” düşer.
Garibim, yol bilmem, hemen önüme,
Vuslat için bir kılavuz “nur” düşer.

Hakk'ın boyasıyla boyanamazsam,
Zulmün kapısına dayanamazsam,
Gaflet uykusundan uyanamazsam,
Hem bedenim, hem ruhuma “kir” düşer.

Tuzaklar kurulur yolun üstüne
Sevda borç değil mi kulun üstüne!
Diken arasında gülün üstüne,
Seher vakti damla damla ter düşer.

Hesaplar gün günü geçer kayıda
Ben rahmet beklerim karşı kıyıda
İbrahim ateşte, Yusuf kuyuda
Bayram eder, hatırına “yâr” düşer.

Dosta hasret bir uykusuz pınarım
Sitem etme ben kendimi kınarım
Zemheride cayır cayır yanarım
Ağustosta yüreğime “kar” düşer.

BARİ

Ferit Battal

Muhabbet dilimde kalbimse viran,
Nurunla besleyip üz beni bari.
Bu nefse uyarak oldum divane,
Sevdanı gönderip çöz beni bari.

Ben beşer bir canım kalbimi yıkma,
Altını ellere pul bana takma,
N'olur bu kulunu mahşerde yakma,
Kıtmir et kapına yaz beni bari.

Ağlarım bu elde ben zarı zarı,
Ruhumun sevdası gönlümün arı
Perişan hâlime güldürme barı
Ebedi dünyada süz beni bari.

Affeyle yaradan kıyma bu cana
Ölmeden bu elde kul olum sana
Doldur ki sevdanı şu kalbim yana,
Sadece dünyada üz beni bari

GECE YARISI RUBAİLERİ/2

Özgür Çoban

Söz Hakkı

Aşka dair mısralar hançerdir oktur burda
Nefisler açtır ama karınlar toktur burda
Uşak itaat eder uşşak ısırap çeker
Şahların söz hakkı var kulların yoktur burda

Rıza Selekè

Garip Ahmet Kışı

Karanlık çöker çökmez ser-âpâ coşar gönlüm
Bir bengisu sanır da seraba koşar gönlüm
Atadan miras kalmış bize mevsimler bile
Bir Garip Ahmet kışı yıllardır yaşar gönlüm

Yıldızlar Kadar

Talihsiz var mıdır yalnızlar kadar
Gecelerim olsa gündüzler kadar
Ne kadar da uzak mutluluk bana
Keşke yakın olsa yıldızlar kadar

İnanmam Artık

Gözlerinden dökülen eşke inanmam artık
Nasıl olduysa kandım başka inanmam artık
Sen yıllarca hor gördün ben sabırla hoş gördüm
Yalnız Hakk'a inandım aşka inanmam artık

Eda Yok

Sevdanın gülşeninde ne renk ne de sedâ var
Muhabbet diyarında ne şah ne de gedâ var
Belki yedi iklimi seyyah olup dolaştım
Bir türlü bulamadım ne yâr ne de edâ var

Çizdiğim Sınır

Benim dudaklarım çeşme bundan böyle
Sana bir damla yok içme bundan böyle
Hiçbir şey yapmadım madem bu aşk için
Çizdiğim sınırdan geçme bundan böyle

Ömrümün Kararı

Leyalini şiire neharını ömrümün
Sana verdim vefasız baharını ömrümün
Yıllar süren kâbustan artık uyanmak için
Zor oldu ama aldım kararını ömrümün

YATILI KIZ LİSELİLER MARŞI

Cevat Akkanat

Çarşıya çıkmışsın ya sen
Okul yolu şen ve şakrak
Ne bekçi var ne güvenlik
Nasıl olsun ruhun tutsak

Tutsak mıydın hayır elbet
Kıpır kıpır şimdi kızlar
Kodes de yok ve gardiyan
Hazla dolsun tüm sokaklar

Sokaklar şehrin damarı
Şehir seni kutsayacak
Sen şehirde bir kahraman
Hayat tekrar başlayacak

Başlayacak olansın sen
Günlük güneşlik bahara
Dursun zalim başın çalsın
Sen şehirsin o Ankara

O an kara sen beyazsın
Çarşı senin şehirsin sen
Kızlar yurtta şenlik yapsın
Sınav yok lise sonlara!

SELÂNİK TÜRKÜLERİ

Erdal Noyan

Ünlü bir Selânik türküsüdür: “Çalın davulları çaydan aşağı”.

Nasıl da gürül gürül başlıyor değil mi?

Oysa mutsuzluk barındırırlar, keder barındırırlar Selânik türküleri.

Bu türkü de öyle.

Hemen ikinci dizede çarpıveriyor dinleyeni: “Mezarımı kazın (bre dostlar) belden aşağı”.

İsterseniz bu “aşağı” sözcüklerini “aşaya” diye okuyarak türküyle daha bir bütünleşebilirsiniz.

Hemen anlaşılmıştır, acılı bir aşkın, kavuşamayan sevgililerin öyküsüdür bu.

Mehmet ile Fitnat’ın türküsüdür.

Aşılmaz bir engelin ayırdıkları bu geçlere yakılmış.

“Bir evler yaptırdım sazdan samandan” diye başlayan Rumeli türküsündeki gibi karşı çıkılacak bir baba ya da “Arda boylarında kırmızı erik” sözleriyle başlayan başka bir Rumeli türküsündeki gibi sitem edilecek bir anne veya “Ev ardında popara” dizesiyle başlayan diğer Rumeli türküsündeki gibi evlenmelerini hoş karşılatmayacak bir akrabalık bağı yoktur ortada.

Onları ayıran zalim bir aile büyüğü ya da gaddar bir ağa veya töre değil.

Her şey yolunda görünüyorken de bir şeyler yolunda gitmeyebilir.

O yüzdendir ki eskiler, “Dereyi görmeden paçaları sıvama!” demişler ve “Gelin ata binmiş ya nasip demiş!” buyurmuşlar ve de “Ölüm kalım bizim için.” diye hatırdı tutmaya çalışmışlar.

Kolera denilen hastalığı aracı kılan ecel girmiş araya.

Kız ölmüş, oğlan kalmış.

Camilerden duyurulmaktadır acı haber: “Selânik içinde sala okunur.”

Dünyası yıkılan oğlan ne yapsın; yaşadığı şehre ilenir: “Selânik Selânik... Issız kalasın.”

Hulusi Öztün, Türkü Öyküleri adlı kitabında, Selânik’in başına bir takım işlerin belki de bu ilenç yüzünden geldiğini, bu ilenç yüzünden Türksüzleştiğini söyler.

“Kahpe Selânik” diye başlıyor başka bir türkü.

Sevdalılara aman vermediği için midir bu sövgü, bu hoşnutsuzluk: “Selânik kahpe Selânik/ Suyunu içtim bulanık”. Öyledir kuşkusuz. Yoksa türkünün kişileri, “Bu yer bize haram oldu/ Kaçalım bir danem aman” demezlerdi.

Bir Fırtına Tuttu diye başlayan Selânik türküsü de çok yakışıyor kavuşamayanlara.

Say ki Fitnat’ın Mehmet’i söylemiş: “Bir fırtına tuttu bizi a yârim deryaya kardı”. Asıl dert hemen girişin hemen ardından dillendiriliyor: “O bizim kavuşmalarımız a yârim mahşere kaldı”.

Bir Fırtına Tuttu’daki âşıkların dünyadaki vuslatları büsbütün olanaksız değil. Onları ayıran ölüm değil, cezaevi: “Mapsanede yata yata yanlarım çürüdü/ Pencereden baka baka a yârim ela gözler süzüldü”.

O da suç işlemeseymiş demeyin hemen!

Bazı dönemlerde, bazı yerlerde; başka soydan geliyor olmak her tür ceza için yeterli sayılmaktadır!

Hele bir de düşüncesi okunarak, yanlış şeyler düşündüğü sonucuna varılmışsa...

Türkiye’de bilinmekte ve söylenmekte olan bu türküler Selânik’te de bilinmekte ve söylenmekte midirler şimdilerde?

Bilemiyorum.

Selânik çoktan beri Türksüzleşti de o yüzden sordum...

Selânik’in deryası Ege’ye karşı türkü söyleyecek kaç Mehmet, kaç Fitnat kalmış olabilir ki?

TƏRS ÜZÜNƏ

Osman Fermanoğlu

Bizi kim tərsinə bələdi belə,
Düzəlmək istərik tərsə düşərik.
Büküb yad dillərə təlidi gələn,--
Hey düz dolanarıq, tərsa düşərik.

Özümüzü atar odun içinə,
Suyun dayazını dərin bilərik.
Yazda buza gedər, qışda biçinə
Yollar, illəri dərdə bələrik...

Ömürdü adlayan gözü yumulu,
Tanrı da adlatmır koru körpüdən.
Əl çəkən tapılmır, heç üzüsulu,-
Köhnə vərdisləri yoxdu tərgidən.

Tərsinə geymişik ömrü, tərsinə,
Çölümüz güləndə içimiz ağlar...
Uyub adamların qaz yerişinə,-
Uçrma sallanan köçümüz ağlar.

Çölə çıxararaq əyilən ömrü,
Yenə özümüzə görüşərikmi?!
Görəsən, tərsinə geyilən ömrü,
Çevirsək yenidən düz düşərikmi?!

SƏNSİZ

Besti Berdeli

Bəxtimin çiçəyi xəzana düşər
Ümidlər yarpaq tək tökülər sənsiz.
Həsrətdən əyilən bənövşə kimi,
Boynum əyri qalar, bükülər sənsiz.

Eşitsən gələrsən səsi, harayı
Ay mənim könlümün sevimli payı.
Zülmə tikdiyim vüsəl sarayı,
Hicranın əliylə sökülər sənsiz.

Unutdun,qoy deyim, batdın günaha
Kədər müftə gəldi, sevincim baha.
Küsərim baş alıb gedərim daha
Əlim bu dünyadan üzülər, sənsiz.

Könlümün sevdasız günləri başlar,
Yenə xəyalınla çatılar qaşlar.
Qüssənin dalıca atdığım daşlar,
Qayıdıb yoluma düzülər, sənsiz.

SAÇLARIN

Mehmet Gözükara

Katran karasından rengini almış
Kara kayalardan kara saçların
Bağından kurtarıp bir yana salmış
Sırma gibi sıra sıra saçların

Ay yüzlü sularda oynar kayıklar
Seven sevdiğini daim sayıklar
İflah olmaz yüreğinden yanıklar
Göreni düşürür kora saçların

Coşkun ırmakların suları serin
Huriler safında ayrılmış yerin
Bakışın esrarlı gözlerin derin
Çeker ceylan gibi yara saçların

Gülün kokusuna bülbül uyanır
Yüksekten uçmaya kartal dayanır
Seven sevdiğini mutlak kıskanır
Ondan kapat dedim yâra saçların

Zamanı da deli gönül zamanı
Eksik olmaz ulu dağın dumanı
Leylalaşan bilmez imiş âmânı
Seveni düşürür dâra saçların

Yanağın elmadır dudağın kiraz
Her azanda ayrı cive ile naz
Gerdanın dağdaki kardan da beyaz
Gün gelir gark olur kara saçların

Meyve gelir ayva gelir nar gelir
Aşk denince her akıla yâr gelir
Sevdiğini almayana ar gelir
Esir etti Gözükara saçların

GÜL DERDİM

İbrahim Baz

Sonbahar mevsiminde gökten hüznün yağardı
Gözlerine bakarak sen ağlama gül derdim

Kış geçer bahar gelir aşk açardı çiçekler
El değmemiş dağlardan ben sana hep gül derdim

Her nesnenin adı var lale sümbül menekşe
Adın gökten inse de sana yalnız gül derdim

Bu dünyanın derdi çok bitse de ömür, bitmez
Her biri bir sevdada benim ise gül derdim.

BAKARA

Ömer Ekinci Micingirt

Dürüstlük kaynaştır dürüstlük ara
Şuur pak alında kalpte “Bakara”
Sokaklar duyarsız vâiz lakayt
Dilde hakikat yok hâlden fukara

Muttaki kimdir bey hidayet nedir
Islah edici kim emanet nedir
Aldatmak azaptır buyurmuş âyet
İfsat harmanlayıp şikâyet nedir

Hayâ medeniyet ve inkâr etmez
Sağır dilsiz köre âyet kâr etmez
Ukbası cehennem dünyası cennet
Ahlak ar hayâ der kuldan ar etmez

KINAMAYIN BENİ

Muhammet Muşşooğlu

Kınamayın beni eğer ağlarsam
Köçmenem canımdan bizer olmuşam
Yıkıldı sarayım çöl oldu ilim
Kurtlara kuşlara diyar olmuşam

Köçe köç eyledi gitti kervanım
Bir ah çektim göğe çıktı dumanım
Hâlden düştüm cana yoktu güvenim
Saçım beyaz bir ihtiyar olmuşam

Ağladım gözyaşım aktı göl oldu
Ateş aldı yürek döndü kül oldu
Görmediğim iller bana yol oldu
Şaşırdım yolları naçar olmuşam

Oğlu ölmüş ana gibi sadlaram
İlim malım mülküm gitti yâdlaram
Elbet döneceğim onu beklerim
Bağda onudulmuş çift nar olmuşam

Çarkı dönmüş felek kırdı kolumu
Yadlar yabancılar derdi gülümü
Günler gelir gönlüm diler ölümü
Zâlim yada alçak duvar olmuşam

Çocuklarım yâdlar eski günleri
Sabah olur bekler o beş binleri
Rabbim sakla bana aziz canları
Yandı bağım bahçem bayar olmuşam

Yoksulun halin çekenden sorun
Gülün kıymetini ekenden sorun
Kaç arşın kefeni biçenden sorun
Koyun baştaşımı mezar olmuşam

Kazanda su kaynar boşu boşuna
Bir avuç denim yok atım aşıma
Soğan bahanedir gözüm yaşına
Hasretim yürekte lal ker olmuşam

Kazın mezarımı yazın taşımada
Hiç görmedim hayalimde düşümde
Kız canına kıymış on dört yaşında
Kalalandı derdim hazar olmuşam

Muşşooğlu diyer men milli insan
Ömrümde olmadım kimseye düşman
Gül olabilmisan gel olma diken
Çakırdikenine bahar olmuşam

Ben Âşık Daimi'yi Erzurum radyosunda “Ne ağlarsın benim zülf-i siyahım” deyişiyle tanıdım. Babamın da, rahmetli anamın da dillerinden düşürmedikleri deyişlerden birisiydi. Deyişin en sevdiğim kısmı ise “Yusuf sabır ile erdi Mısır’a / Bu da gelir bu da geçer ağlama”

Nasıl tanıştığımızı hatırlamıyorum, ama saygıdeğer dostum Tayyib Atmaca'nın kurup yönettiği e-dergi “Hece Taşları”nda bir dizi yazıya başladık. Bir kalem şairi, bir saz şairi tanıtımı ile yola çıktık. Bir süre yazdık. Sonra benim ailevi sorunlar yüzünden yazı yazma işini bir süre askıya aldık. Aradan bir süre geçti Atmaca da bu arada Maraş'a uçtu. Derken bu yazı dizisine yeniden dönmeye karar verdik. Ben de çocukluğumun kahramanları arasında kendisine sağlam bir yer edinen Âşık Daimi'ye gönülümüze ettiği hitap ve hoşnutluğun bir küçük minnet borcu olması hasebiyle bu yazıyı kaleme almaya karar verdim. Beni ve ailemi bu kadar etkileyen ve her fırsatta ailece rahmetle andığımız Daimi hakkında kısa bir bilgi vereyim istiyorum.

Daimi, Erzincan'a bağlı Tercan bağlı Karahüseyin Köyü'nde (bu köy daha sonra Çayırılı'ya bağlanmıştır) aile İstanbul'a göç ettiği için Daimi İstanbul'da doğmuştur. Asıl adı İsmail Aydın'dır. Âşık Daimi, üçü erkek olan yedi çocuklu bir ailenin evladıdır. Bu yörede Daimi'nin ailesi Alibabaoğulları diye tanınmaktadır. Daimi'nin her iki dedesi de saz şairidir. Babası Musa Dede, annesi Selvi Ana'dır. Babasıyla annesi aynı zamanda amca çocuklarıdır.

Daimi daha dört beş yaşlarındayken ailesi, önce Tercan'a, sonra, Sivas'ın Kangal İlçesine, II. Dünya savaşı sırasında da tekrar Tercan'a göç etmiştir.

Âşık Daimi, ilk saz derslerini Dursun dedesinden almıştır. Anılarından öğrendiğimize göre Âşık Daimi'yi dedesinden önce etkileyen iki halk ozanı olmuştur. Bunlardan birisi Potik Dede, diğeri, ise Eyüp Dededir. Daha sonra Daimi, yaklaşık iki buçuk yıl Davut Sulari'nin çıraklığını yapmıştır. Âşık Daimi de ustası Davut Sulari gibi rüyasında bade içerek mest-i elestlere karışan bir halk ozanıdır. Bunu kendisinden öğreniyoruz.

*“Dem vurup dolaştı şem-i pervane
Kül eyledi vücudumu nar aldı
Bir bade içirdi çeşm-i mestane
Aklımı başımdan nazlı yar aldı”*

Sulari ile birlikte yöre yöre dolaşan Daimi bu bakımdan “Gezgin Halk Ozanları” geleneğimizi sürdürenlerden olmuştur. Bu gezintileri esnasında çağdaşı olan çok sayıda ozanla tanışmak ve onlardan feyz almak olanağını bulmuştur. Bununla birlikte Âşık Daimi'nin, Âşık Veysel, Davut Sulari, Ali İzzet Özkan, Âşık Dursun Cevlani ile tanıştığını biliyoruz. Âşık Beyani, Mahzuni Şerif, Ekberi ondan yaşça küçük olduğu halde Âşık Daimi'nin beğendiği halk ozanlarıdır.

Âşık Daimi, 1951 yılında sevdiği Gülsüm Hanımla evlenmiş, bu hanımından yedi çocuğu dünyaya gelmiştir. “Ne ağlarsın benim zülfü siyahım” deyişini hanımının hastalığı sırasında söylemiş olduğu sanılıyor.

*“Ne ağlarsın benim zülfü siyahım,
Bu da gelir bu da geçer ağlama.
Göklere erişti figanım ahım,
Bu da gelir bu da geçer ağlama.*

....

*Daimi'yim her can ermez bu sırta,
Gerçek kâmil olan yeter o nura.
Yusuf sabır ile vardı Mısır'a,
Bu da gelir bu da geçer ağlama.*

Askerlik görevini ise 1960 yılında Isparta da tamamlar. Askere gitmeden önce bir trafik kazasında babasını kaybeder. Bu olaydan sonra çocuklarının da eğitimi düşündüğü için Erzincan'a taşınırlar. Özellikle bu yıllar, yörede duyulduğu ve sevildiği dönemdir. Aynı zamanda kendisinin de âşıklık geleneğini pekiştirmesini sağlamıştır. Erzincan'da iki yıl kaldıktan sonra İstanbul'a yerleşirler. 1962'den sonra yeniden İstanbul'a dönen Daimi ölümüne dek orada yaşamıştır. Geçmişi dolayısıyla Daimi Baba, Tercanlı Daimi gibi adlarla anıldı.

Önceleri usta malı türküler söyleyen Âşık Daimi daha sonra kendi deyişlerine ağırlık verdi. 1948 yılında "Bir seher vaktinde indim bağlara" dizesiyle başlayan ilk şiiriyle yüzlerce türkü kazandıran Âşık Daimi, TRT tarafından açılan sınavı kazanarak TRT belgeli halk sanatçısı olmuştur. İstanbul radyosunda sözleşmeli sanatçı olarak çalışırken aynı zamanda bir saz evi açmış bu saz evinde çok sayıda öğrenciye saz ve âşıklık dersi vermiştir.

Önceleri usta malı türküler söyleyen Âşık Daimi daha sonra kendi deyişlerine ağırlık verdi. 1948 yılında "Bir seher vaktinde indim bağlara" dizesiyle başlayan ilk şiiriyle yüzlerce türkü kazandıran Âşık Daimi, TRT tarafından açılan sınavı kazanarak TRT belgeli halk sanatçısı olmuştur. İstanbul radyosunda sözleşmeli sanatçı olarak çalışırken aynı zamanda bir saz evi açmış bu saz evinde çok sayıda öğrenciye saz ve âşıklık dersi vermiştir.

İstanbul'a gelmeden önce Alevilik inancına ve kırsal kesimin zevkine uygun deyişler söyleyen Âşık Daimi kente göçtüktan sonra şiirlerinde kentli konulara sosyal sorunları ele alan deyişlere yönelmiştir. Halkı dolandıran kişilerden, geri kalmışlıklardan doğunun sorunlarından köylülerin yoksulluğundan yurt dışında yaşayan göçmen Türklerin çektiği hasretlikten söz eden şiirlere ağırlık vermeye başlar.

*"Evvel bizim ile ikrar eyleyip
Sonra delalete batanlara yuf
Gelip cemimize Pazar eyleyip
Anı da ağyara satanlara yuf*

*...
Daimi'yem ölsem dönmem sözümünden
Fark etmişem kemlik yoktur özümünden
Gerçek olan belli olur gözünden
Taşı mercan diye tutanlara yuf*

Yurt içi ve yurt dışı çok sayıda konsere katılan sanatçının dokuz yüzden fazla şiir yazmış olduğu sınımlanmaktadır. Özellikle yaşamının son 20 yılında birçok genç ozanı etkilemiştir. Uzun yıllar birçok sanatçı ve ozana bağlama dersleri vermiştir. Türkiye ve Avrupa'nın çeşitli kentlerinde konserler vermiş, onlarca kaset ve plak doldurmuştur. Şiirlerinde sevgi, doğa ve her türden ayrımcılığı eleştiren, insan ögesini öne çıkaran konuları işlemiştir. Kızı Yedigâr Aydın Orhan tarafından hazırlanan Daimi'nin tüm şiirleri ve deyişlerinin toplandığı kitap "Âşık Daimi, Hayatı ve Eserleri" (1999) adıyla yayınlanmıştır. 17 Nisan 1983 tarihinde aramızdan ayrılmıştır. Mezarı İstanbul, Karacaahmet türbesi yanındadır.

Çok sayıda plak ve kaseti bulunan sanatçının çok sayıda radyo programı olmuştur. Âşık Daimi'nin hayatı hakkında: Süleyman Zaman Can "Derinliklerin Ozanı Âşık Daimi Yaşamı, Felsefesi ve Şiirleri" (Adil Ali Atalay Yayınları) adlı bir eser yazılmış, Yedigâr Aydın Orhan tarafından hazırlanan kitap, Âşık Daimi, Hayatı ve Eserleri (1999) adıyla yayınlanmıştır. Daimi aynı noktada buluşuyoruz içimizle dışımızdaki manzaraların birleştirilmesiyle... Bu da bizi âşıklar hizasına çekiyor. Usta Daimi, çırak Fizahi... İşte bu yüzden "Bir Gerçeğe Bel Bağladım Erenler" diyoruz.

*"Bir gerçeğe bel bağladım erenler
Aldı benliğimi bitirdi beni
Damla idim bir ırmağa karıştım
Denizden denize götürdü beni*

*Nice kaptan kaba boşaldım doldum
Karıştım denize deniz ben oldum
Damlanın içinde evreni buldum
Yine benden bana getirdi beni*

...

Çiğnediler dişler ile ezildim
Vücut eleğinden geçtim süzüldüm
Çaldı kalem bir deftere yazıldım
İrfan mektebine yetirdi beni

Daimi'yim ermişlerin ereği
Böyle idi tabiatın gereği
Ölmez bir ananın oldum bebeği
Aldı dizlerine oturdu beni”

Daimi'nin yüreği volkanik bir dağ... Ne zaman saızı eline alsa bütün insanlığın yüreğinden geçen mahşeri kalabalık teşkil eden gamı gözlemleyip, onlardan sair insanlığın haberdar olmasını sağlıyor. Geceyi güne, günü geceye bağlayan bu sistemin ustasını kelimelerin özünde insandan in/sana, aktaran bu âşık, Âşık Garip'ten sonra sevdiğine kavuşan ikinci kişidir ki, başka bir âşık yoktur. Üçüncüsü olur mu, biz görür müyüz, bilemiyoruz. Eskiler derler ya “nasip, kısmet...” aynen öyle...

“Sail gider isen huzur-i yâre
Dertli bülbül gibi zarım var söyle
Eyledim sinemi ben pare pare
Leyl ü nehar sönmez narım var söyle

...

Daimi yoluna bakınsın gezsın
Gerdana inciler takınsın gezsın
Uğru haramiden sakınsın gezsın
Benim o bahçede barım var söyle”

Daimi bir ideoloji âşığı aynı zamanda Hak ve halk âşığı olma dışında. Bu ideoloji insana hizmet ve insani hizmet olarak değerlendirilebilir. Bunu bakın Daimi'nin kendisi nasıl değerlendiriyor:

“Tüm vadiler gibi sahralar gibi
Sıradağlar gibi yaylalar gibi
Akan sular gibi deryalar gibi
Cümle âlem bir can imiş bilmedim”

Daimi'yi yetiştirdiği gelenekten dolayı, en çok üzerinde durduğu konular, yukarıda da belirttiğimiz gibi, peygamber sevgisi, ehl-i beyt ve tasavvufur. Tasavvufta gerek ehl-i kâmil kişileri, gerekse, tasavvufun kavramlarını deyişlerinde işleyen Hak ozanıdır. Bence zaten Hakkı bilmeyen halkı da bilmez, kendini de bilmez.

“Bulmak ister isen eğer didarı
Semine çarh vurup pervanesi ol
Terk eyle dünyada can ile varı
Muhammet Ali'nin üryanesi ol”

Ve:

“Pervaneyim didarına
Yanarım aşkın narına
Ene'l Hak Mansur darına
Durdum eyvallah eyvallah”

Evet, Daimi, yüreklerimizde daima yaşamını sürdürecektir. Her söylediği deyişle ya dini bir konuyu yüreklerle ulaştırmak, ya kendi yüreğindeki bu muhabbeti diğer insanlarla paylaşmak azmi ve gayreti içindedir. Bu yüzden benim için de, Daimi deyişleri vazgeçilmez konumdur.

Daimi'yi rahmet, minnet ve dua ile anıyoruz. Mekânı cennet olsun.

OKUMA BENİ

Yaşar Özden

Garip bir şairim garip arzum var
Karnın hep tok ise okuma beni
Yetimi mazlumu sevecek kadar
Vicdanın yok ise okuma beni

Yargılar mı beni hâkim duyarsa?
Doğru derim doğru sual sorarsa
Hırsızla dinsizle dostluğun varsa
Düşmanın Hak ise okuma beni

Nefsin düşman Hak'tan dile el aman
Kolay seçilmiyor yahşiden yaman
Kalbi karalara kalan bu zaman
Sen için ak ise okuma beni

İnsan ol da beyim gerçeği andır
Yiğit insan garibana yanandır
Benim sadık dostum garibanlardır
Servetin çok ise okuma beni

Biz âdemoğluyuz er oğlu eriz
Hak için cihada önde gideriz
Milli ve manevi değerlerimiz
Sînene yük ise okuma beni

Yaşar Özden saklı kalsın o yanın
Bozuk zamanına kaldık dünyanın
Kendin tanımaya yoksa zamanın
İşlerin sık ise okuma beni.

BİZİM KÖY

Sabahattin Karadağ

*“Hukuk mücadelesi veren ‘Onuncu Köyün Savcısı’
rahmetli Sacit Kayasu ve bütün hakkı savunanlara”*

Dokuz köyden kovulsan da kârlısın
‘Onuncu Köy’ bizim köydür Savcı Bey
Zalimlerin zulüm saraylarından
Bizim köyün evi eydir Savcı Bey

Zulmün karşısında hakkı diyenler
Helâlinden soğan ekmek yiyenler
Asâletten gram eksilmeyenler
Zindanda da yine beydir Savcı Bey

Onuncu köyde yer var mıdır bana
Ben çilemi yayacağım zamana
Tarihten bir tespit vereyim sana
Alçaklar topyekûn toydur Savcı Bey

Kibrin sultanının dedim dediği
Gözü görmez vicdanında gediği
Dokuzu doksanla çarpıp yediği
Milletten çaldığı paydır Savcı Bey

Nurda ışık varda göremez ki kör
Alçağa yükseği tarif etmek zor
Zulmeyleyen zalimleri şimdi gör
Kendi tarif etsin neydir Savcı Bey

Hak sarsılmaz haksız sarsılır mutlâk
Sürünür anlamaz yine avanak
Çile çeken yiğide bak ere bak
Yürekleri çelik yaydır Savcı Bey

Hakkakul’um saklı kalsın nedenler
Anlatır gerçeği Hakk’a gidenler
Zalimin zulmüne baş eğmeyenler
Güneştir yıldızdır aydır Savcı Bey.

“KENT” MEDENÎ DEĞİL MODERN BARBARDIR

Ahmet Doğan İlbey

Modern kapitalizmin ürünü olan “kent”in “şehir”le muhteva ve sûret bakımından hiçbir benzerliği yok. Doğu Türkçesinde kasaba, kale, hisar ve köy mânasına gelen “kent” Cumhuriyet inkılâpçılarının İslâm medeniyetinden uzaklaşmak için Soğdca’dan intihal ettiği bir kelimedir.

Medine ruhunu kaybedişiyle şehrin yerini, menşei eski Yunan ve Avrupa’ya uzanan “site” den mülhem modern-seküler “kent” aldı. Bundandır ki Batı’nın modern kapitalist anlayışından sâdır olan ve şeddadî binalarıyla göz kamaştıran “kent” Medine, yâni medeniyet mânasında şehir değil.

Şehir Müslümanca’dır, Kent Batılı ve Süküler

Şehrin cediti Medîne, kentin cediti “metropol”, yâni tanrısız sitelerdir. Şehir Müslümanca’dır, kent Batılı ve sekülerdir. Aydınlik şehir mânasına gelen Medine-i münevvere ölçüsünü taşıyan şehrin kimliği, mâzisi, ruhu ve dili vardır, mensuplarıyla harfsiz konuşur. Varlığını, kendini inşa eden milletin kimliği ve medeniyetiyle kazanır ve o milletin şahsiyetini yansıtır. “Mekke-i mükerreme”, “Medîne-i münevvere”, “Belde-i tayyibe”, “Şâm-ı Şerîf”, “Âsitâne” yâni İstanbul gibi şehirler, onu inşa edenlerin ruh ve şahsiyetlerinin birer parçasıdır.

Modern zihniyetin imalâtı olan kentin şahsiyet ve kimliği yok. Mâzısız, köksüz modern kapitalist hayatın mekânıdır. Barbar ve bencil, merhametsiz ve geleneksiz... İçinde yaşayan insana yabancısıdır, müşteri gibi bakar, sahiplenmez. Bu sebeptendir ki ecnebi bir şair, kenti “hastâne, hapishâne, umumhâne, âraf ve cehennem” kelimeleriyle târif ediyor.

Şehrî kimliği ve şehri asıl mânasıyla idrak edemeyen içimizdeki modernler, modern muhafazakârlar “plaza” diyerek övündükleri şeddadî binalarla çevrili “kent”in putperest Ad kavmi hükümdarı Şeddad’ın, inananların “tanrı” sından kendisinin üstün olduğunu göstermek için yaptırdığı yüksek binaların taklidi olduğundan bihaberdir.

Şehir Erdemli ve Âsûde, Kent Câhil ve Şeddadî

Şehir erdemli ve âsûde, kent câhil ve şeddadîdir... Fakat bu zavallı idrak zümresi, Medine, yâni medeniyet mânasına gelen şehre ihânet ettiğinin şuurunda değil. Medeniyetine câhil olanların şehre ihâneti bununla kalmaz; “kent”leştirdikleri şehirleri kaplayan yüksek binalara “gökdelen” diyerek, mecazen ulvî mâna taşıyan “semâvât”, yâni “gök kapılarına” na, âyette (Fussilet sûresi /15) itham edildikleri gibi “Bizden daha kuvvetli kim var?” dercesine meydan okuyorlar.

Üstad Necip Fâzıl yıllar önce yaşamış, ruhunu sıkı ve yolunu tıkayan gökdelenlerle çevrili kentin acısını. “Çile” kitabında yer alan “Şehrin Kalbi” şiirinde şehrin kalbini delegecek iğne, yâni yozlaşmayı düzeltecek irade yok mu diye soruyor:

“Nur yolunu tıkıyor yüz bir katlı gökdelen
Bir küçük iğne yok mu, şehrin kalbini delen?”

Kıyamet alâmeti gökdelenlerin kıyamet gibi çoğaldığı kentlerde bugün yaşasaydı üstad, “Nur Şehri” şiirindeki

“Şehirlerde tabanım değil, yüreğim yarık
Nur şehrine gidelim, yürü, çilekeş çarık”

mısralarını daha bir haykırışla söylerdi.

Üstadın bu mısralarda kastettiği kenttir, fakat İslâmlaşmış Türkçe hassasiyetinden dolayı şehir kelimesini kullanmış.

“Kent Bir Tabuttur, Çivisi İnsan”

Modern tâgutînin sembolü olan kentin ruhumuza yabancılığına isyan eden Sezai Karakoç kenti tabuta benzetir:

*“Taha yürüdü yarasaların üstüne
Biliyordu kentten kendine bir fayda yoktu
Kent savaştı değil belki bir savaştı
Göğsünü aç bu gül habercisi bu doğuluya
Gözle görünmez doğulu sabah rüzgârına
Sonra git kentin kır batı kapılarını
Kış kepenklerini parçala
Kent bir tabuttur artık, çivisi insan
Kulağında ne bir aşk, ne de bir kürek sesi
Bir meydan uğultusu, barbar bir inşaat sesi
Bir kere kente girdin” (Taha’nın Kitabı/Gül Muştusu Şiirler-IV)*

Bu mısralarda dile getirildiği gibi kent bir baştan bir başa “barbar bir inşaat sesi” olmaya doludizgin gidiyor. Gülü yok, bülbülü yok. Aşksız, sevgisiz, irfânı olmayan modern bir cehennem...

Şair Erdem Bayazıt’ın “Karanlık Duvarlar” şiirinde kent insan ruhuna duvar çeken “mahpus” laştırıcı bir mekândır.

*“Duvarlar çıkıyor önüme şehrin mahpus yüzlü duvarları
Nereye gitsem hep apartmanlar çıkıyor önüme
Alıp başımı duvarlara çarpıyor bu yollar...” (Şiirler / Sebep Ey, Risaleler)*

Şairin, şiirinde sıkça ifade ettiği şehrin Medine mânasında şehir olmadığını, kastının modern zihniyetin ürünü olan “kent” olduğunu belirtelim.

Şehir bilgisi Turgut Cansever’in, “İslâm’da Şehir ve Mimari” kitabında “İslâmî davranış tercihleri” olarak saydığı âsûdelik, sükûnet, dindarlık, dürüstlük, istiğrak, mahcubiyet, nezaket, zarafet, yumuşaklık, rıza, sadelik, sâkin ifade, hürmet, şükür, takva, tevazu, tevekkül, vakar gibi meziyetleri barbar ve seküler kentte bulmak mümkün mü?

Ahlâkın, sanatın ve dinî düşüncenin yer aldığı şehir inşasının amel-i sâlih bakımından insanın en mühim vazifelerinden biri olduğunu söyleyen Cansever’in târif ettiği Müslüman şehrin hangi vasıfları var kentte?

Yahya Kemâl Beyatlı, “Kendi Gök Kubbemiz” kitabında

*“Gelmeğün ikinci bir hayata
Bir gün dönüş olsa âhiretten
Her ruh açılıp da kâinata
Keyfince semâda tutsa mesken
Tâlih bana dönse, zaikâne
Bir yıldızı verse malikâne
Bigâne kalır o iltifata
İstanbul’a dönmek isterim ben”*

dediği “Aziz İstanbul” un ve “Hayâl “şehir” Üsküdar’ın şehir kimliğinden çıkmış, şahsiyeti bellisiz barbar kente dönüştüğünü görse ne yapardı? Şehre ağıtlar ve mersiyeler yazarlardı.

Hülâsa, şehrinin arayan insanlığın gelecekteki savaşlarından biri de soğuk yüzlü barbar kentlerle olacak.

ANA

Elvin Elizade

Kismet adım adım izliyor bizi
Ümit geleceğe sesliyor bizi
Darılma, hoş günler bekliyor bizi
Ne derin hayale dalmışsın, Ana!

Gitti gençliğimle gençlik yılların.
Ne yaman kırılmış zarif ellerin?
Ben senin saçının siyah tellerin
Sen benim derdimi almışsın, Ana!

Bunu anladım ki, çetin zamanda
Temennasız sevgi varmış cihanda
Bizim başımızdan bir tük kopanda
Ağlayıp saçını yolmuşsun, Ana!

Şirin sözlerine mucize katıp
Bazen başımızı bir söze katıp
O kadar geceyi gündüze katıp
Bana hazin ninni çalmışsın, Ana!

Dünyaya her evlat getiren kadın
Daşıya bilmeyip saf ana adın
Yiğitce yaşıyor senin evladın
Çünkü asıl Ana olmuşsun Ana!

DARGIN MENEKŞE

Durani Kocaga

Özlemim sılaya söyleme dilim
Sessizlik sarınca ne olur halım
Dökülür yaprağım kırılır dalım
Ayrılık bağrıma kor deli gönül

Yine elim bağlı durdum darına
Külfeti mihneti koyma yarına
Kalır son baharın yaz kenarına
Bozulur bağları bor deli gönül

Sarardı solacak hüznünlü resim
Bütün şarkılarda inliyor sesim
Bir sana ermedi durur nefesim
Umudu rüzgâra sor deli gönül

Sürüden ayrılan keklğim ferik
Menekşe dargın laleler kırık
İçimde canlanan mısradan lirik
Dağların özlemi zor deli gönül

Bağrımda kederin seni özlerim
Kaybolur yolunda ayak izlerim
Yine yaş doluyor kara gözlerim
Neler gelir başa gör deli gönül

Can Durani sanma emanet bizde
Yaktın ciğerimi korlanan közde
Görmedin sevgiyi verdiği sözde
Birazcık aklını yor deli gönül

Yâd eylemek gönüllerde, aşk-ı hicrân ateşidir,
Divâne olan dillerde, feryâd-ı âhın sesidir,
Cânan gerek can ellerde, âşık olan nefesidir,
Bülbülü ara güllerde, müjgânı örten fesidir.
Can cânandan hiç usanmaz, âşık olan usanır mı?
Gaflete dalan uyanmaz, bozuk insan uslanır mı?

Cümleler oldular hayran, Leylâ/Mecnûn dili âyan,
Âşığın kalbidir meydan, ruh çıkarsa kalır üryan,
Yavrusundan ayrı ceylan, gönülleri olur püryan,
Menzillere kalkan kervan, hasret-i çileye dayan.
Derd-i hicrân Mevlâ'dandır, buna cânan dayanır mı?
Lokman dermân, evlâdandır; sevgili can uyanır mı?

Tevhit aşkı yaktı gönül, leb-i derya cemâldir bu,
Dikensiz olur mu her gül, bağbanda gül ister su,
Sevda çeker, ağlar bülbül; dergâh-ı izzet için hu!
Şahit olsun lâle/sümbül, dualarla yüzünü yu.
Gözlerden akan kanlı yaş, boşa yere ağlanır mı?
Islanır kirpik ile kaş, sıbgatullah boyanır mı?

Muhammed'in teri güldür, gül bahçesinde bin cemâl,
Ölmeden önce nefis öldür, miyârda rütbedir kemâl,
Yok olan malını böldür, vasiyetin olsun âmâl,
Semâ'ya savrulan küldür, kanaat hazine enfâl.
Nârın içinde nûr olsun, aşka düşen usanır mı?
Sevdiğini anda bulsan, peçe açan utanır mı?

Ezel/Ebet kalsan hasret, edep/hayâ ile mahrem,
Yokluğun sonunda kesret, daim dönse O'na çehrem,
Muhtaç emr-i Hak'ta vahdet, sancağı kimseye vermem,
Nâsib ü müyesser kısmet, zerre/kürrelere ermem.
Şeb-i arus hakikatte, dostlar bana inanır mı?
Muhabbette/mârifette, ihlâs ile donanır mı?

Fikr-i celâl, zikir ile arkasından gelir şükür,
Sevgilerde olmaz hile, hile yapanlara tükür,
Kemâli yaz, fazla bile, ağla, toprakta yatıyor Hünkâr,
Yoksa Hak'tan yersin sille, şeytan kovmak için öksür.
Kervan kalkıyor bu handan, dâvet için bağırır mı?
Vatan içinde bin candan, sevdaları çağırır mı?

UMUT

Yetik Ozan

Akça sakalımdan, akça saçımdan
Kut bulup yaşıma eresi balam!
Ben göremem, öyle geçer içimden,
Azatlık gününü göresi balam!

Son gülü kopardı güz toprağımdan,
Kanmadı o kanlı göz toprağımdan,
El için sürdüğüm öz toprağımdan
Gün ola elleri süresi balam!

Ben en yaşlı çınar, sen en genç söğüt,
Sana vereceğim anca bir öğüt;
Kırıl da eğilme, yiğit ol yiğit;
Böyledir Türklüğün töresi balam!

Başın borklenende, kaygıya dalma,
Aç, susuz kal ama umutsuz kalma,
Büyüdükçe dalda şu kızı elma
Büyüsün ülkünün yöresi balam!

[Yetik Ozan, *Bütün Şiirleri: Atmaca Uçurumu-Ülkü Bağı-Yücelmek*, (Haz. Metin Özarslan) 3. Basım, Ötüken Neşriyat, İstanbul 2018, s. 43-44].